Svensk – Danska Relationer i Historien

BRANDSKATTNINGEN AV VISBY

1361

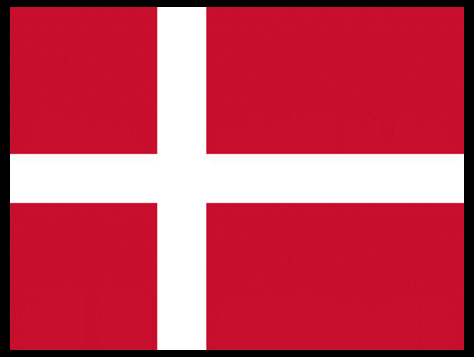

Visby

Valdemar Atterdags invasion av Gotland

Den danske kungen Valdemar Atterdags trupper vann flera strider på Gotland mot gutniska trupper, den sista utanför Visby den 27 juli. Visbys invånare dagtingade och öppnade stadsportarna för segraren varefter den så kallade brandskattningen av Visby ägde rum, en händelse som omgivits av flera myter. Kungen utfärdade privilegiebrev för Visby vilket bekräftade stadens forna privilegier. Det är i eftertid svårt att skilja dikt från sanning av det som skedde, eftersom det finns ganska få samtida källor. Att Valdemar Atterdag var på Gotland och krigade mot bönderna är säkert, och också att slaget utanför Visby var ett av de blodigaste i Nordens historia, men påståenden om brandskattningen är svåra att belägga. En rad myter och sägner har levt vidare in i våra dagar. Den svenske kungen Magnus Eriksson utsände 1 maj 1361 en skrivelse där han varnade borgarna i Visby angående en förestående attack. Valdemars angrepp mot Gotland föreföll väntat.

Kvarlevorna efter de stupade i striden utanför kastades i massgravar, ofta med rustningarna på, vilket gjort att många av dessa bevarats. Den mest kända massgraven ligger vid Korsbetningen.

VISBY

- ***Bis dat, qui cito dat*** – "Snar hjälp är dubbel hjälp"

Svensk-Danska Relationer: Historiens Påverkan Idag

Historiska Relationer och Nutida Perspektiv: Slaget vid Visby och Svensk-Dansk Dynamik

Slaget vid Visby år 1361 markerar en blodig konflikt där den danska armén under kung Valdemar Atterdag besegrade ett bondeuppbåd på Gotland. Denna händelse är en del av de många konflikter som präglat den svensk-danska historien, och dess eko kan fortfarande höras i dagens diskussioner om nationell identitet och historisk tolkning.

- ***Bis dat, qui cito dat*** -- "Snar hjälp är dubbel hjälp"

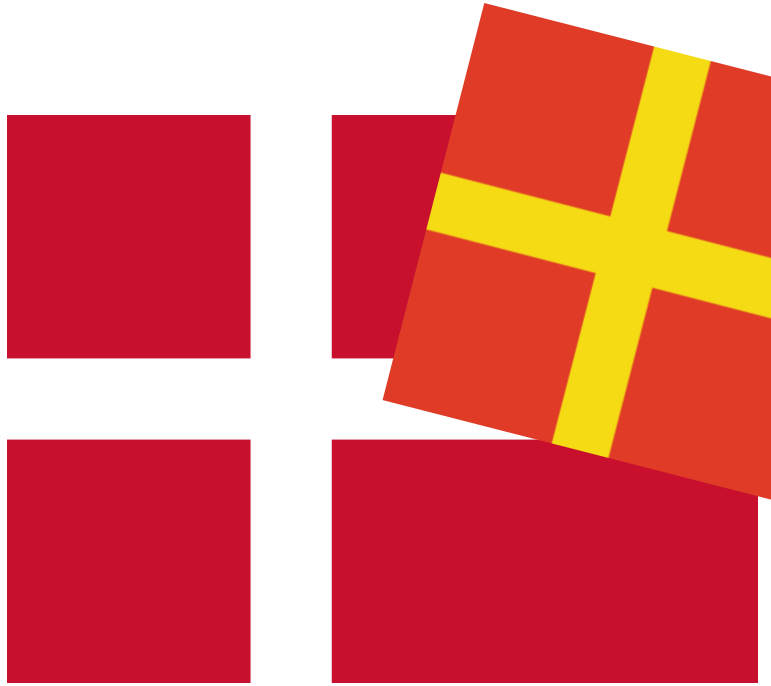

Historiska Relationer Mellan Sverige och Danmark

Sverige och Danmark har en lång historia av både samarbete och konflikt, inklusive perioden av Kalmarunionen och flera krig som ofta utkämpades av politiska och territoriella skäl. Dessa historiska händelser har skapat en kulturell rivalitet som fortfarande påverkar relationerna mellan länderna.

Historiska Facebook Grupper och Nationalistiska Narrativ

På plattformar som Facebook finns grupper som 'Skånes historia' där historiska händelser och figurer som kung Karl X Gustaf debatteras med stor passion. Dessa diskussioner kan ibland präglas av nationalistiska undertoner där historiska fakta och personliga åsikter blandas.

Slaget vid Visby i Moderna Diskussioner

Slaget vid Visby är ett exempel på en historisk händelse som kan väcka starka känslor och olika tolkningar i sociala medier. Medan vissa ser slaget som en del av den danska expansionshistorien, kan andra se det som ett exempel på gotländskt motstånd och offer.

Framtiden för Svensk-Danska Relationer

Trots en historia av konflikter har Sverige och Danmark idag ett starkt samarbete inom ramen för nordiska och europeiska institutioner. Detta samarbete visar på en vilja att se bortom historiska stridigheter och arbeta tillsammans för gemensamma mål.

Sammanfattning

Historiska händelser som Slaget vid Visby fortsätter att påverka den nationella identiteten och relationerna mellan Sverige och Danmark. Även om dessa händelser kan leda till delade meningar i sociala medier, är det tydligt att båda nationerna strävar efter att bygga en gemensam framtid med respekt för det förflutna.

Valdemar Atterdag intager Visby

Valdemar Atterdag intog Visby i 1361

Efter att ha erövrat Skånelandskapen från Sverige riktade Valdemar Atterdag under våren 1361 sin uppmärksamhet åt Öland och Gotland. I juli samma år avseglade Valdemar personligen från Själland med en flotta med målsättningen att inta Öland. Ön erövrades sedan efter ett kort fälttåg, varpå Valdemar vände sig mot Gotland.

- ***Bis dat, qui cito dat*** -- "Snar hjälp är dubbel hjälp"

Visby

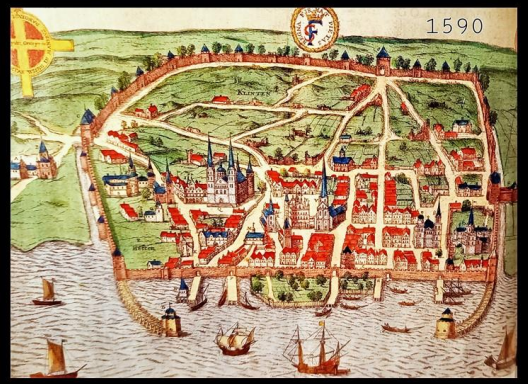

Kung Magnus Eriksson var förvarnad

Den svenske kungen Magnus Eriksson fick tidigt kunskap om danskarnas planer och sände flera brev till gotlänningarna, i vilka han varskodde dem om ett förestående anfall. Den 22 juli landsteg Valdemar på Gotland med en här på cirka 2 500 man. Den exakta platsen för landstigningen är inte längre känd, men det kan röra sig om antingen Vivesholm vid Klintehamn eller Kronvalds fiskeläge på öns västra sida. Det är troligt att danskarna stötte på motstånd redan vid stranden, men att detta kastades tillbaka ganska snabbt. Totalt kunde gutarna ställa upp en styrka på drygt 5 000 man, men hela styrkan hann sannolikt inte samlas innan danskarna kommit iland.

- ***Bis dat, qui cito dat*** -- "Snar hjälp är dubbel hjälp"

G. Hellquist. 1882.

Gotländska bönder slaktades av skickligare danska soldater

1361 attackerades Gotland av den danske kungen Valdemar Atterdag. Enligt en legend skall denna erövring ha följts av brandskattningen av Visby, men historiska fakta är osäkra. Det sannolika scenariot är, att Visbyborna frångått en överenskommelse med bönderna om gemensamt försvar mot inkräktaren. Legenden förtäljer ursprungligen att "Nils Guldsmed" (en köpman Claus Goltsmit kan beläggas i staden något senare) dragit till kungen och tubbat honom att skona staden för att istället plundra bönderna. Vid den avgörande drabbningen på Korsbetningen, öster om muren, mellan danskar och gutniska bönder, förblev staden passiv och åsåg hur bönderna, som förmodligen förlitat sig på hjälp och stöd från staden, slaktades av de danska knektarna.

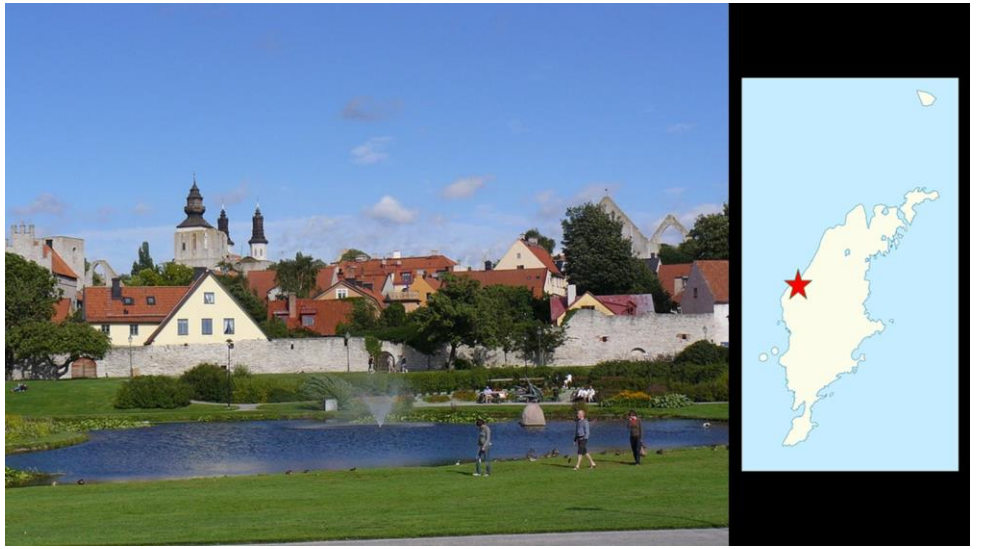

Första slaget vid Fjäle Myr

Det första riktiga slaget mellan gotlandsbönderna och Valdemars armé stod tre dagar senare vid Fjäle myr, nära Mästerby, där uppemot 1 500 gutar hade förskansat sig efter att ha rivit den strategiskt viktiga bron över Sudertingsån. Enligt en del källor ska danskarna först ha angripit gutarnas front men stöt på hårdare motstånd än väntat, och istället försökt sig på en kringgående rörelse över myren. Den danska manövern lyckades och i den följande striden dödades större delen av försvararna.

Segern vid Fjäle myr innebar att vägen till Visby låg öppen för Valdemars armé. Gutarna hade nu inget annat val än att dra sig tillbaka till staden för att där utkämpa det avgörande slaget. Redan tidigare hade förhandlingar ägt rum mellan representanter för den gotländska allmogen och Visbys borgare om ett gemensamt försvar mot danskarna. Visbyborna ska dock ha visat sig ovilliga till ett samarbete med bönderna, sannolikt på grund av att staden inte var redo för strid. Magasinen i Visby hade ännu inte blivit påfyllda med årets skörd och om gutarna ämnade ta ställning bakom ringmuren hade förråden förmodligen bara räckt för en dryg veckas belägring. Gutarna å sin sida fruktade att en inryckning i Visby skulle blottlägga landsbygden för danska plundringståg, varför man beslöt sig att möta fienden utanför stadsmurarna.

Bondehären

Bondehären som tagit ställning vid staden bestod av drygt 2 000 man. Man var således något överlägsen motståndarna i antal, men i regel var gutarnas utrustning sämre. De förmögnaste bland bönderna var dock relativt välutrustade med vältillverkade rustningar och vapen. Huvuddelen av gutarna hade dock fått nöja sig med ålderdomliga rustningar, och vapen som i många fall var antika. De sämst utrustade i uppbådet, ungdomarna och åldringarna i reserverna, hade ingen rustning alls och var enbart beväpnade med enklare klubbor och arbetsyxor.

De danska trupperna

Valdemars armé räknade mellan 1 800 och 2 000 man och bestod huvudsakligen av värvade tyska legosoldater. De var något underlägsna gutarna i antal, men detta uppvägdes av att manskapet var bättre utrustat och tränat. Man vet inte med säkerhet hur stor andel av den danska armén som utgjordes av kavalleri.
Den gutniska hären ställdes upp mellan Ringmurens södra port och Solberga kloster, med högerflygeln stödd mot stadsmuren och den vänstra mot klostret. Fronten var skyddad av en timerbarrikad, medan en vagnborg hade uppförts för att säkra ställningens rygg.

Slagets inledning

Slaget inleddes med att de danska armborstskyttarna avlossade salvor av pilar mot de gutniska ställningarna. De första salvorna beräknas ha åstadkommit uppemot 25% förluster i bondeleden. Pilregnet besvarades sannolikt från gotländskt håll, dock utan större effekt. Ungefär samtidigt träffades bönderna av ytterligare pilar från Solberga kloster. Danska knektar hade tidigare intagit byggnaden och beskött gutarna från sidan. Detta skapade sannolikt förvirring i de gotländska leden och ledde till att stridsmoralen började luckras upp.

Enligt vissa källor ska blodet från de många stupade ha runnit ner under stadsportarna och in i Visby stad. Trots att enskilda bönder försökte ta sig in i staden, förblev Visbys portar stängda under drabbningen. Stadsvakten och vissa av borgarna beskådade sannolikt slaget från muren. Mindre styrkor kan eventuellt ha gjort utfall för att bistå bönderna, men utan att det fick någon betydelse för utgången av striden.

- ***Bis dat, qui cito dat*** -- "Snar hjälp är dubbel hjälp"

Följder

Då slaget var över låg nära 2 000 av de stridande kvar på fältet. Av dessa var ungefär 1 700-1 800 gotländska bönder. Vissa forskare räknar med att upp till en fjärdedel av Gotlands manliga befolkning tillintetgjordes. De danska förlusterna var betydligt mindre och uppgick till drygt 300 döda.

Valdemarskorset på slagfältet vid Korsbetningen i Solberga. Korsets latinska inskription lyder i svensk översättning "I Herrens år 1361, den 27. juli, föllo framför Visby portar, i danskarnas händer, de här begravda gutarna. Bed för dem."

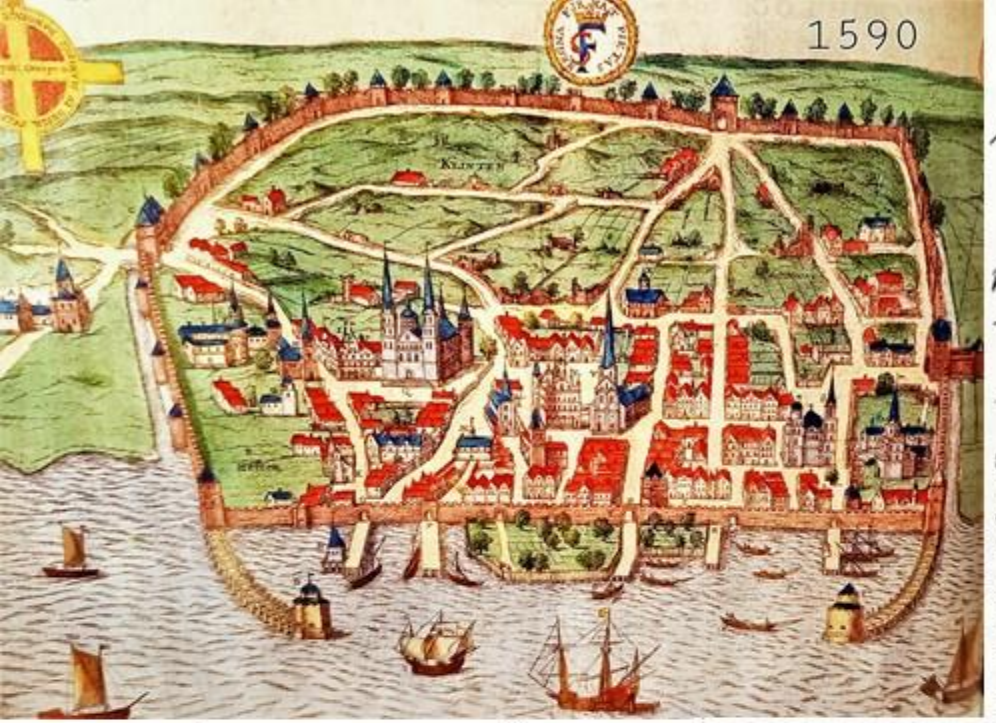

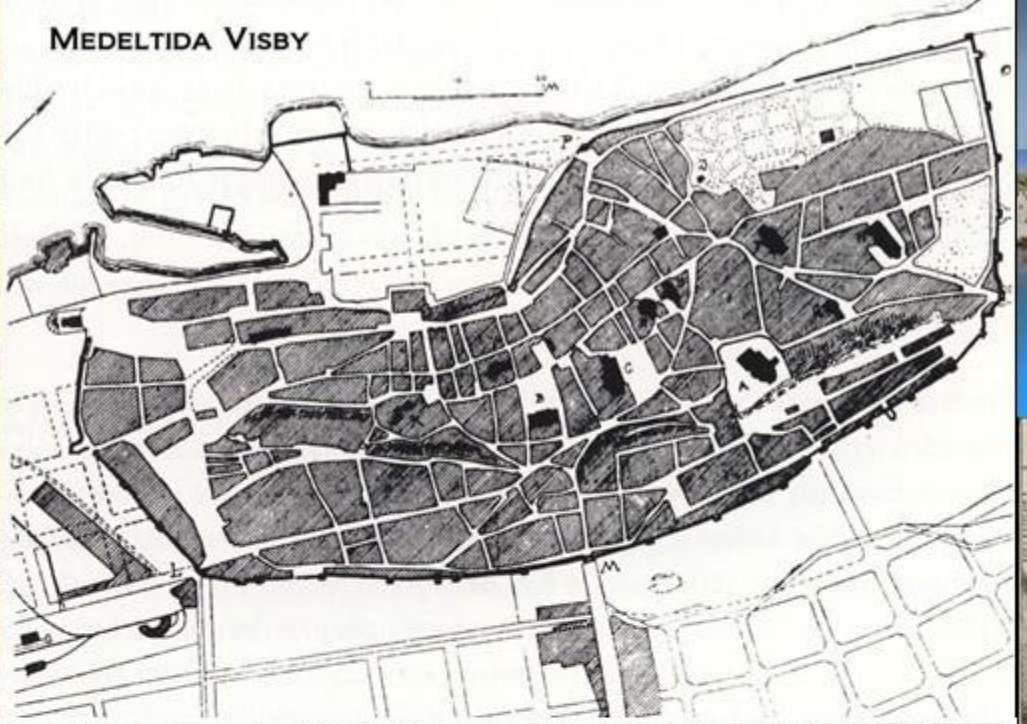

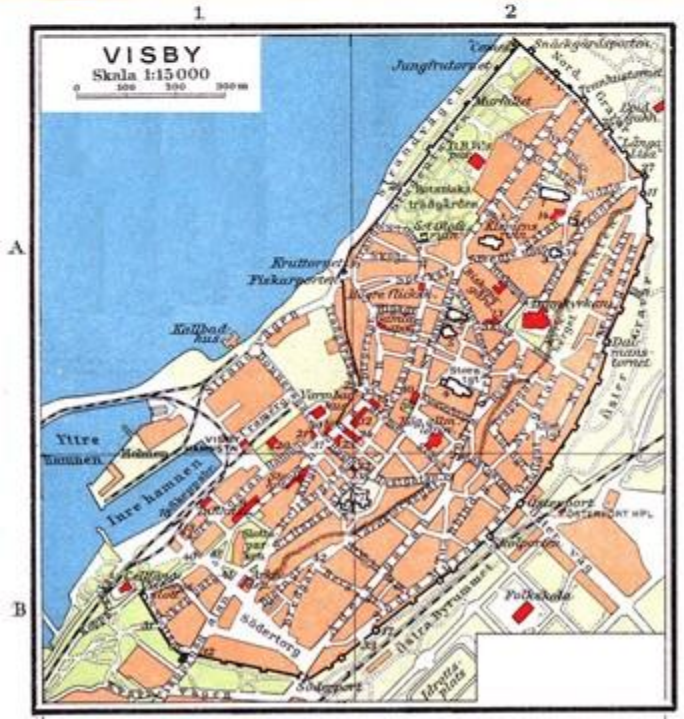

VISBY ÄR GANSKA OFÖRÄNDRAT

Bilder från Medeltid till 1600 tal och bilden som är modernast är från 1970 före en planerad rivning av hus

Visby i slutet av 1600-talet ur Suecia antiqua et hodierna.

GOTLAND BLIR EN DEL AV SVERIGE 1645

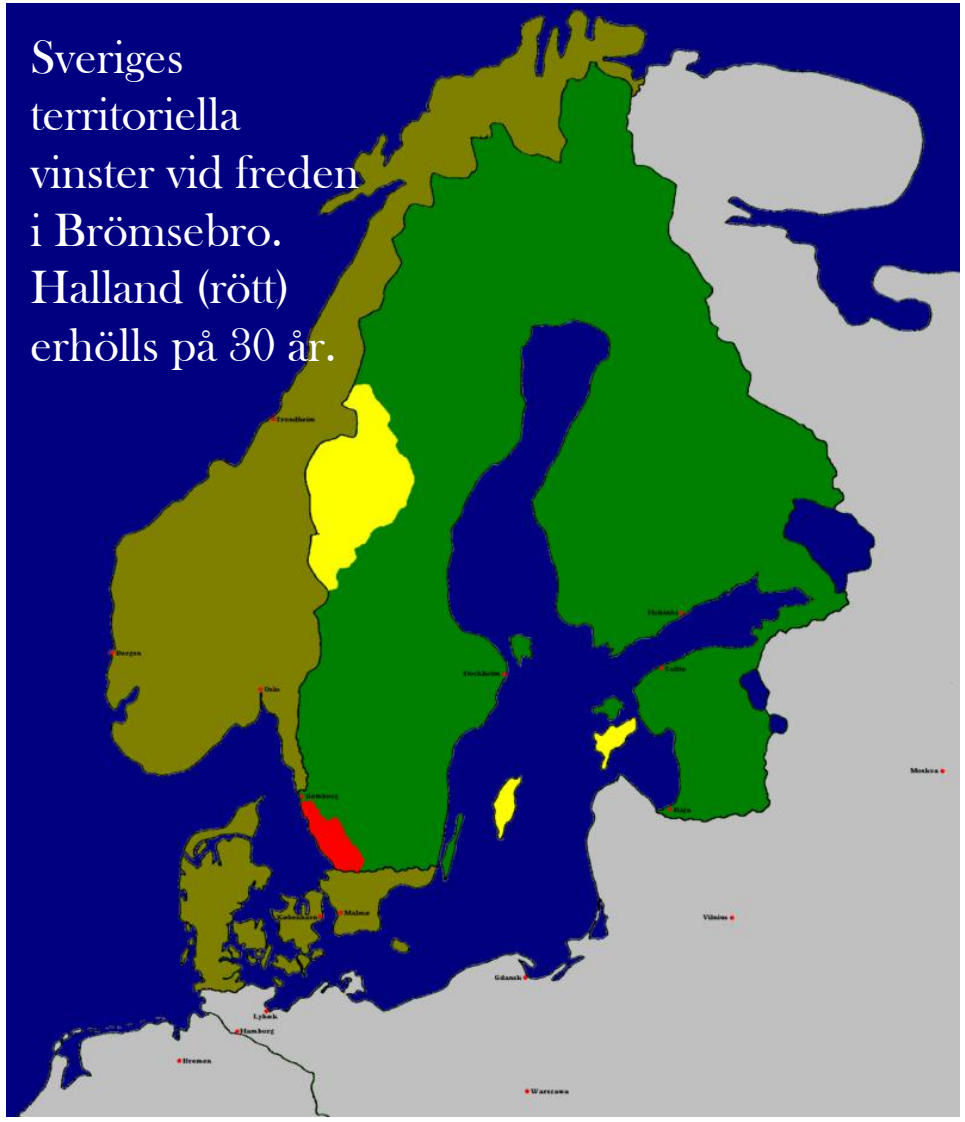

Freden i Brömsebro avslutade den 13 augusti 1645 Torstensonska kriget, som inleddes 1643 mellan Sverige och Danmark-Norge under drottning Kristinas respektive Kristian IV av Danmarks regeringsperioder. Fredsförhandlingarna initierades av Frankrike som i januari 1644 skickat diplomaten Gaspard Coignet de la Thuillerie. Den 25 december detta år lyckas han få Sverige och Danmark-Norge att skriva under en traktat om att fredsförhandlingar ska inledas vid Brömsebro i februari 1645.
I förhandlingarna företräddes Sverige av Axel Oxenstierna och Danmark av Corfitz Ulfeldt.
Genom Freden i Brömsebro (1645) blev Gotland svenskt. År 1676 återtogs Gotland av Danmark, men Gotland blev åter svenskt vid freden 1679. Innan de danska militärerna lämnade ön sprängdes den i anslutning till ringmuren liggande borgen Wisborgs slott. Gotland förde en tynande tillvaro efter försvenskningen. Visbys roll som internationell storhamn var överspelad sedan länge och övriga delar av ön präglades av isolering och en djup fattigdom.

SYNSAM
REALISASYN

Strykjärnet
crêperie & logi

Visby

DONNERSKA HUSET